

»Duh in revolucija«

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu je pred kratkim predaval urednik verskega tednika »Družina«, filozof Franček Križnik. Naslov njegovega predavanja je bil vsekakor nenavaden: »Duh in revolucija«. Govoril naj bi o tem, kakšne prvine duha, se pravi prvine, ki so sprejemljive za vsakega človeka, tudi za kristjana, lahko vsebuje vsaka revolucija. Revolucija je tisti preobrat družbenega ustroja človekovega življenja na javnem področju, ki naj bi predrugačil celotno človekovo delovanje. Predavatelj pa se je omejil na en sam odnos, na eno samo razmerje, to je odnos krščanstva do marksistične revolucije. Franček Križnik je torej skušal osvetliti pojmovanja, ki jih je imel Marx o revoluciji.

Njegov pojem revolucije ni enoznačen — je naglasil predavatelj — marveč je večpomen-
ski, zaradi česar razlikujemo pri Marxu pomen revolucije dejansko v treh odtenkih. Zanj je revolucija najprej ontološki preobrat, dosega popolne človekove sreče že tukaj na zemlji. Človek doseže svoj raj s svojo lastno močjo; je odrešen, je eno s samim seboj, z naravo, s svetom, z družbo. To je tako imenovani ontološki pojem revolucije po Marxu. Drugi pojem revolucije je, da ima za revolucijo tudi postopno prehajanje kapitalističnega družbenega reda v socialistično družbeno ureditev. To pomeni, da je revolucija lahko samo družben, socialen, političen preobrat, ki nima nobenih ontoloških, antropoloških pretenzij. Tretji pomen revolucije pri Marxu je, da meni, da revolucija ni nujno nasilna, marveč da lahko tudi poteka po mirni poti, z reformami, po poti evolucije.

Kako naj kristjan gleda na vse te tri možnosti revolucije, ki jih nakazuje Marx?, se je vprašal Franček Križnik. Na to vprašanje je odgovoril, da je za kristjana ontološka, samozadostna revolucija človeka, ki hoče odrešiti samega sebe, nepotrebna. Kristjani namreč verujejo v eno samo revolucijo, to je revolucijo Kristusovega odrešenja, njegovega učlovečenja v naši zgodovini, v prostoru in času med ljudmi. Kristjani upajo v večno prihodnost, ki ni delo zgolj človeških rok in prizadevanj, marveč predvsem dar božji, milost, ki se ji lahko približujemo z našimi dobrimi in plemenitimi dejanji, a ki je sami od sebe nikoli ne moremo uresničiti. Drugi pojem revolucije je lahko za kristjana v skrajnem primeru sprejemljiv. To takrat, kadar so družbene, politične in socialne razmere takšne, da ni nobenega drugega izhoda za izboljšanje stanja kakor edino oborožen, nasilen upor. V tem smislu tudi papež Pavel VI. v svoji encikliki Populorum pro-

dalje na 2. strani ■

VLADA „VOLILNEGA“ ZNAČAJA

Ministrski predsednik Andreotti je v sredo, 20. t.m., izročil na Kvirinalu predsedniku republike Pertiniju seznam ministrov nove vlade, naslednji dan pa so člani vlade pred državnim poglavarjem prisegli zvestobo republiki, s čimer se je tudi uradno končala vladna kriza, ki je trajala dva meseca. Kot je bilo predvidevati, sestavljajo novo vlado predstavniki Krščanske demokracije, socialdemokratske in republikanske stranke. Njen podpredsednik je republikanec La Malfa, ki je tudi prevzel ministrstvo za proračun. V vladi pa ni socialdemokratskega prvaka in bivšega predsednika republike Saragata, ki bi po željah predsednika republike moral postati skupaj z La Malfo vladni podpredsednik. Senator Saragat pa je že v začetku izrazil določene pomisleke, saj je naglasil, da bi mesto v vladi sprejel le v primeru, da bi za ministre bili imenovani tudi nekateri predstavniki neodvisne leve, oziroma če bi se tako ali drugače obnovila parlamentarna večina, ki je podpirala prejšnjo Andreottijevo vlado.

V novi vladi je 14 demokristjanov, trije so republikanci, štirje pa socialdemokrati. Zanimivo je, da se politični krogi in tudi javnost tokrat prav malo zanimajo za program nove vlade. Utrdilo se je namreč prepričanje, da bo glede na odnose med posameznimi političnimi silami ta vlada padla ob glasovanju o zaupnici v parlamentu. Na oblasti bo ostala predvsem za to, da izpelje volitve v obe zakonodajni zbornici. Dosedanji zbornici bosta predčasno razpuščeni, kar bo nujna posledica dejstva, da nova vlada ne bo prejela zaupnice.

Krščanska demokracija je skušala do zadnjega pregovoriti socialiste, naj bi se vsaj vzdržali ob glasovanju o zaupnici, s čimer bi preprečili razpust parlamenta in razpis predčasnih političnih volitev. V ta namen je predlagala zadnje srečanje med delegacijama obeh strank za prejšnjo sredo, a je socialistični tajnik Craxi v pismu krščanskodemokratskemu tajniku Zaccagniniju zelo rezko odgovoril, da je takšno srečanje nesmiselno, saj je Andreotti že sestavil seznam ministrov, se pravi, da se je odločil za vlado, ki bo izrazito »volilne-

ga« značaja, s čimer se socialisti ne strinjajo.

Medtem se je znotraj socialistične stranke razvila živahna razprava, ki utegne zelo zaostri odnose med posameznimi strujami in posameznimi voditelji. V razpravo je med drugimi posegel bivši strankin tajnik De Martino, ki je izključil možnost, da bi se socialistični parlamentarci vzdržali glasovanja o zaupnici. De Martino je naglasil, da se mora enotnost leve okrepiti in da se morajo zlasti izboljšati odnosi s komunistično partijo, kar po njegovem ni naloga le ene socialistične struje, temveč celotne stranke. Podobnega mnenja je tudi poslanec Lombardi, čigar struja sodeluje s Craxijem. Nekoliko drugačnega mnenja pa je bivši minister in bivši tajnik stranke Mancini, ki je naglasil, da morajo socialisti samostojno ukrepati in ne hlapčevati niti demokristjanom niti komunistom.

Kot je izjavil predsednik Andreotti, se bo nova vlada predstavila parlamentu v 10 dneh, to je v roku, ki ga določa republiška ustava. Težko si je predstavljati, da se bodo odnosi med političnimi strankami in zlasti odnosi med demokristjani in socialisti v tem času tako uredili, da bi vlada vendarle prejela zaupnico. Vodstva političnih strank se bodo v tem času po vsej verjetnosti še dalje zanimala predvsem, kdaj naj bodo volitve v obe zakonodajni zbornici. Vprašanje je kočljivo, ker je bilo svoj čas že sklenjeno, da bodo 10. junija volitve v evropski parlament. Nekateri želijo, da bi bile istočasno tako evropske kot politične volitve, vendar se zdi, da govorijo proti taki možnosti resni pravni razlogi.

Leto dni po Morovi ugrabitvi se je torej dokončno razšla večina, ki bi morala po pokojnikovi zamisli trajati do rednega zaključka zakonodajne dobe in odločilno prispevati v okviru skupnih prizadevanj, da se država izmota iz najhujših težav. Po Morovi zamisli pa bi ta večina morala hkrati postopno pripravljati prehod v tretjo politično razdobje italijanskega javnega življenja, ko bi bili jasnejši predvsem odnosi med obema glavnima političnima strankama v Italiji, to je med demokristjani in komunisti.

Slovenska skupnost proti preštevanju manjšine

V torek, 20. marca, se je v Jamljah sestalo deželno tajništvo Slovenske skupnosti. Na seji se je razprava v celoti odvijala okoli vprašanja globalne zaščite slovenske manjšine v Italiji. V tem okviru je posebej proučilo delovanje posebne vladne komisije za probleme slovenske manjšine. Po izčrpnem poročilu člana omenjene komisije prof. Albina Sirka se je tajništvo

SSk seznanilo z zaskrbljujočo in vznemirjajočo težnjo večine italijanskih članov vladne komisije po številčnem ugotavljanju pripadnikov slovenske narodne manjšine kot prvem pogojem oziroma merilu za dodelitev ustrezne stopnje zaščite na posameznih področjih, na katerih prebivajo Slovenci.

(dalje na 3. strani)

RADIO TRST A

□ NEDELJA, 25. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Nedeljski zvon; 10.30 Utrpiti prosvetnega življenja; 11.00 Kratka poročila; 11.05 Mladinski oder: »Jurij Kozjak, slovenski janičar« (Josip Jurčič - Franc Jeza), tretji del; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.20 Poslušajmo spet; 14.00 Kratka poročila; 15.00 Šport in glasba; 19.00 Poročila.

□ PONEDELJEK, 26. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Mozaik melodij in ritmov; 9.30 Vroč svinec; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 11.00 To je bila zabava; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Radi smo jih poslušali; 12.00 Kdo je na vrsti; 12.20 Vesela glasba; 13.00 Poročila; 13.15 Slovenski samospevi; 13.30 Socialna problematika; 14.00 Novice; 14.10 Kulturna beležnica; 14.20 Glasbeni ping pong; 15.30 Kratka poročila; 16.00 Mirko Mahnič: Slovenska dramatika med obema vojnama; 16.30 Žive povestice.

□ TOREK, 27. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Filološki utrinki; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Oddaja za otroški vrtec; 10.15 Koncert sredi jutra; 11.00 Alojz Rebula: »Divji golob«; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Z glasbo po svetu; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba 14.00 Novice; 14.10 Literarni utrinki; 14.20 Od prvih uspehov do danes; 15.00 Mladici izvajalci; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Postni govor; 16.00 Mirko Mahnič: Slovenska dramatika med obema vojnama; 16.30 Čudoviti otroški svet.

□ SREDA, 28. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Koder teče, ondod moči; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Kaj nam pomenijo danes?; 9.40 Iz zborovske zakladnice; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Zafkon, radijski variete; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 14.00 Novice; 14.10 Mladi pisci; 14.20 Ključite Trst 31065; 15.30 Kratka poročila; 16.00 Mirko Mahnič: Slovenska dramatika med obema vojnama; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Mesečnik«, satirična oddaja za konec meseca; 19.00 Poročila.

□ ČETRTEK, 29. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.05 Alojz Rebula: »Divji golob«; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Iz revij in glasbenih komedij; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Slovenski zbori; 13.45 Gospodarska društva v deželi; 14.00 Novice iz Furlanije - Julijske krajine; 14.10 Danes bomo govorili o...; 14.30 Glasbene oblike in izrazi; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Priročnik lahke glasbe; 16.00 Mirko Mahnič: Slovenska dramatika med obema vojnama; 16.30 Kje je napaka?; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Epigram kot literarna oblika in njegov razvoj; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ PETEK, 30. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Mozaik melodij in ritmov; 9.30 Petkova glosa; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 10.30 Jezik za zobe!; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Z lestvice najpopularnejših motivov 1978; 12.00 V starih časih; 12.30 Iz opernih partitur; 13.00 Poročila; 13.15 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Novice; 14.10 Mladi znanstveni raziskovalci; 15.00 Jugotonov express; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Postni govor; 16.00 Mirko Mahnič: Slovenska dramatika med obema vojnama; 16.30 Otroški vrtiljak; 17.00 Kratka poročila.

□ SOBOTA, 31. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Radijski trim; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Kulturno pismo; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 11.00 Z jugoslovanskimi peval in ansambli; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Na goriškem valu; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Pa se sliši, slovenske ljudske pesmi; 14.00 Novice; 14.10 Dva kraja v šestih slikah; 14.30 Vse lépo, vaš Peter!; 15.30 Kratka poročila; 16.00 Mirko Mahnič: Slovenska dramatika med obema vojnama; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Tartuffe« (Jean Baptiste Moliere, prevedel Oton Župančič), RO; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Ura bije za Kurde

Že nekaj dni poročata radiotelevizija in tisk o uporabi Kurdev v Perziji. Komaj se je končal Khomeinijev upor, že ima novi režim sam opraviti z uporom, ki ga ne bo lahko zadušiti. Kurdi so rojeni uporniki. Upirajo se že vsaj dve tisočletji. To je eden tistih nesrečnih narodov, ki si niso mogli ali niso znali ustvariti lastne države o pravem času. Zdaj že pol stoletja odločno in pogumno stremijo po njej, vendar jih valovje zgodovine vedno spet butne nazaj.

Kurdi so indoevropski narod kot Iranci in Afganistani. Njihov jezik spada v skupino indoevropskih jezikov. Po veri pa so muslimani sunitske sekte, v nasprotju s Perzijci, ki so šiiti. Kljub njihovi pripadnosti k indoevropski rasi in jezikovni skupini pa se le malokdo v Evropi zanima za Kurde. O njih se piše le takrat, kadar spet zgrabijo za puške, kot npr. zdaj. A ko je njihov upor krvavo zadušeno, pogosto s pokoli in prisilnimi preselitvami, spet vse utihne.

Njihovo število je neznano. Nekateri menijo, da jih je pet, drugi, da jih je celo devet milijonov. Razdeljeni pa so med štiri države: Perzijo, Irak, Turčijo in Sovjetsko zvezo. Baje jih živi precejšnje število tudi v Siriji. Vsekakor jih je največ v Iraku, ki pa vodi do njih politiko rododomora, in v Perziji, kjer so se počutili doslej je najboljše, ker je bil šah strpen do njih. Pod Khomeinijem pa se je pritisk nanje seveda povečal, kot je bilo tudi pričakovati od take demokracije sovražne vlade. Khomeini jih ima v želodcu tudi kot mohamedanske »krivoverce«, sunita. Vsekakor so Kurdi zgrabili za orožje in zasedli nekaj krajev ter vojaških postojank, kar ni bilo posebno težko zaradi razkroja iranske vojske pod Khomeinijem. Boji se nadaljujejo in nove perzijske ob-

lasti skušajo kar najhitreje in najodločnejše za tretji upor, medtem ko Kurdi očitno menijo, da se jim ponuja nova priložnost, da si priborijo vsaj avtonomijo v Perziji, če že ne lastno državo, katero so jim bili po prvi svetovni vojni zagotovili tudi Američani, a so svojo besedo požrli, ko se jim je zazdelo, da se bolj splača potegniti z njihovimi arabskimi in turškimi sovražniki.

Zaenkrat si Kurdi od novega upora ne smejo bogve kaj obetati. Nedvomno pa bo to poživilo njihovo narodno zavest in jim vzbujalo novo upanje, da si bodo prej ali slej le priborili lastno narodno državo, kar bi mogoče odstranilo eno izmed žarišč stalnih nemirov in trenj na Srednjem vzhodu.

—O—

Prejeli smo

Srečanje sindikatov manjšin

V soboto, 17. t.m., sta se srečali v Padovi delegaciji Slovenskih delovnih ljudi v Italiji ter Avtonomnega deželnega Južnotirolskega sindikata nemško govorečih delavcev.

Delegaciji sta si izmenjali lastne izkušnje ter spoznanja na področju sindikalnega delovanja v okviru manjšin ter spoznanja na področju sindikalnega delovanja v okviru manjšin ter ugotavljata stalno pomanjkanje volje s strani Enotne sindikalne federacije CGIL-CISL-UIL po reševanju problemov delavcev obeh narodnih manjšin s tem, da postavljene zahteve po rabi materinskih jezikov ter odobritvi gospodarske politike v korist krajevnega prebivalstva čakajo še vedno na ugodni odgovor.

Delegaciji dalje izražata svoje odločno nasprotovanje vsakršnim špekulacijam s strani italijanskih nacionalističnih krogov glede enakopravnosti obeh jezikov ter sta pripravljena k takojšnjemu sodelovanju in v tem smislu ojačiti medsebojne kontakte.

—O—

Društvo naravoslovcev in tehnikov prireja v nedeljo, 25. marca

NARAVOSLOVNO EKSURZIJO PO KRASU

Vsi, ki jih stvar zanima, naj se zberejo ob 10.30 pred tržaškim sodiščem (Foro Ulpiano).

Ekskurzijo bo vodila prof. Marinka Pertot. Zaželeno so osebna vozila. Kosilo iz nahrbtnika.

»Duh in revolucija«

■ nadaljevanje s 1. strani

gressio — Razvoj narodov — dopušča možnost revolucije. Seveda je krščanstvo — je pristavil predavatelj — tudi v tem pogledu zelo skeptično do takega poskusa revolucije. Če pa je revolucija samo postopen prehod iz kapitalizma v socializem, reformiran in demokratičen prehod, tu pa nima krščanstvo gotovo ničesar proti, je zaključil svoje zanimivo predavanje Franček Križnik.

PRVA ENCIKLIKA JANEZA PAVLA II.

KRISTUS IN ČLOVEK

Prejšnji teden so v Vatikanu objavili prvo encikliko Janeza Pavla II., ki se začne z latinskima besedama »Redemptor hominis« (Odkupitelj človeka). Kot je sam poudaril v nekem svojem nedeljskem nagovoru na vernike, zbrane na trgu sv. Petra v Rimu, je papež Janez Pavel II. skušal v tej encikliki izraziti to, kar mu je pri srcu že od dneva, ko je bil izvoljen za vrhovnega poveljarja katoliške Cerkve. »Enciklika vsebuje misli — je dejal papež — ki so s posebno silo prihajale do izraza, ko se je začelo moje novo poslanstvo, a ki so dozorevale že prej, ko sem bil duhovnik in škof. Če me je Kristus poklical na to mesto s takimi mislimi in takimi čustvi — je nadaljeval sv.

oče — pomeni, da je hotel, da ta opozorila razuma in srca, da ti izrazi vere, upanja in ljubezni postanejo javni že od vsega začetka mojega novega vesoljnega poslanstva. Kot razumem in čutim razmerje med skrivnostjo odrešenja v Jezusu Kristusu in človekovim dostojanstvom, tako bi rad združil poslanstvo Cerkve s službo v korist človeka. To je osrednja naloga mojega novega cerkvenega poslanstva.«

Svojo prvo encikliko, k vsebini katere se bomo še povrnili, je Janez Pavel II. napisal sam, brez pomoči svetovalcev ali strokovnjakov, v svojem materinem jeziku, se pravi v poljščini. Prevedena je bila nato v 16 jezikov in uradno objavljena v četrtek, 15. marca.

Pred občinskimi volitvami na Koroškem

Na Koroškem bodo v nedelo, 25. t.m., občinske volitve. Te volitve bodo vsekakor nova, huda preizkušnja za naše slovenske brate, katerih položaj se je po znani sedmojuljski zakonodaji izpred treh let v narodnostnem pogledu znatno poslabšal. Klubu slovenskih občinskih odbornikov je treba zato priznati, da je pokazal veliko poguma, trdne volje in vztrajnosti, ko se mu je posrečilo, da so bile predložene slovenske samostojne kandidatne liste v kar 23 občinah na južnem Koroškem, to je nekaj več kot na zadnjih občinskih volitvah pred petimi leti. Samostojne slovenske liste namreč tokrat nastopajo tudi v Vrbi, Bilčovsu, Velikovu in Straji vasi.

O trenutnem narodno-političnem položaju na Koroškem sta 12. t.m. razpravljali na skupnem zasedanju vodstvi obeh osrednjih slovenskih političnih organizacij, Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij, ki sta med drugim sklenili, da bosta odločno nadaljevali s prizadevanji, da bi prišlo do konstruktivnih in enakopravnih razgovorov z avstrijsko vlado. »Nadaljevali bomo — nadaljuje skupno poročilo — tudi z obveščanjem mednarodne javnosti o našem položaju, z vsestranskim povezovanjem z demokratičnimi silami in si prizadevali, da bomo kar najbolj aktivni na vseh področjih družbenega in poli-

tičnega življenja slovenske narodne skupnosti. Mnoga nerešena vprašanja na področju šolstva, otroškega varstva, dvojjezičnosti in neugodni gospodarski položaj narekujejo, da poglobimo prizadevanja za dosledno izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe, se zaključuje skupno poročilo obeh slovenskih osrednjih organizacij na Koroškem.

V tej zvezi je treba pojasniti, da Narodni svet koroških Slovencev odločno podpira samostojne slovenske kandidatne liste, saj je to v skladu z njegovimi osnovnimi političnimi smernicami. Zveza slovenskih organizacij sicer tudi podpira samostojne slovenske liste, vendar pristavlja, da se »zavzema hkrati za načelo, po katerem je treba v občinske odbore izvoliti čimveč slovensko in nemško govorečih demokratov«.

Izidi občinskih volitev bodo znani že prihodnjo nedeljo proti večeru.

Guverner Baffi o gospodarski obnovi in inflaciji

Guverner Banke Italije Baffi je v intervjuju za neki list obrazložil sedanjí gospodarski položaj, za katerega sta značilna po eni strani gospodarska obnova s porastom investicij in narodnega dohodka v letu 1979 na 5 odstotkov in po drugi strani vračanje inflacije iz let 1973 in 1975 s stopnjo 14 odstotkov.

V začetku guverner opozarja, kako je vzrok inflacije politična nestabilnost, ko prihaja do pogostih vladnih in socialnih kriz, ko se politične skupine prepirajo med sabo ter v državi ni reda in miru. Nato obravnava kot vzroka inflacije porast cen nekaterih nujnih surovin ter šibkost dolarja na svetovnih finančnih trgih.

V Italiji so nadalje vplivali na ponovno okrepitev ritma inflacije dviganje takimenovanih upravljanih cen ali tarif javnih storitev, nadalje celo uvedba pravnje najemnine ter končno staro vprašanje premične lestvice z dviganjem draginskih doklad pri plačah. Po prvotnih predvidevanjih bi morala inflacija v Italiji letos proti koncu leta pasti na 9 odstotkov, a zdaj je nevarnost, da bo dosegla 13 ali 14 odstotkov.

Za zdaj je italijanski izvoz zavarovan, čeprav bo na primer v inflaciji dalje celih 10 odstotkov razlike med Italijo in Zahodno Nemčijo. Italija je kot druge evropske države z uvedbo evropskega denarnega sistema sprejela obveznost za stalne tečaje valute. Zaradi večje šibkosti gospodarstva so Italiji dovolili, da li-

ra lahko niha do šest odstotkov, medtem ko za druge evropske valute velja ožji razpon 2,25 odstotka. Za letos bi po Baffijevem mnenju Italiji zadoščal omenjeni razpon, a ni mogoče delati predvidevanj po sedanjem položaju za daljšo bodočnost.

Ugodno je za Italijo dejstvo, da ima zdaj valutnih rezerv za okrog 13 milijard dolarjev in glede presežka plačilne bilance s tujino je v Evropi na drugem mestu, takoj za Zahodno Nemčijo. Za zdaj tako ni potrebna politika kreditnih omejitev, ki bi ustavila razmah in-

V nedeljo, 25. t.m., bo v Kulturnem domu v Trstu revija otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH 1979

ki jo prireja Zveza slovenskih cerkvenih pevskih zborov. Začetek ob 17. uri.

Slovenska skupnost proti...

■ nadaljevanje s 1. strani

SSk v deželi Furlaniji-Juljski krajini je glasno negativno ocenila to namero, ki je očitno naperjena proti kakršnikoli obliki globalne zaštite Slovencev v tržaški, goriški in videmski pokrajini. To diskriminacijsko stališče zgovorno potrjuje, da je sedanja protislovenska gonja določenih krogov, od sredstev množičnega obveščanja do organizacij in posameznikov, načrtno organizirana.

SSk zato ogorčeno odklanja vsak poskus kakršnega koli preštevanja manjšine, ker je to nezdržljivo s splošnimi mednarodnimi obveznostmi glede priznavanja pravic manjšinam, proti določilom mirovne pogodbe, ustavnim načelom o zaščiti manjšin ne glede na število pripadnikov istih, proti duhu in črki osimske pogodbe ter proti osnovnim etičnim načelom.

Kakor so vsi Slovenci odločno in soglasno odklonili od vlade vsiljeno preštevanje manjšine na Koroškem, tako se moramo tudi danes enotno upreti takšnim načrtom pri nas.

SSk zato poziva vso slovensko javnost, naj budno spremlja razvoj v zvezi z globalno zaščito in naj bo pripravljena, da nastopi z vsemi zakonitimi sredstvi za preprečitev omenjenih načrtov. S svoje strani se obvezuje, da bo v ta namen naredila vse potrebne korake na za to pristojnih mestih. V letu, ko je tudi republika Italija poklicana, da tvorno prispeva k oblikovanju Evrope, zveni omenjena namera naravnost izzivalno.

Zato SSK kot politična stranka Slovencev v Italiji poziva vso demokratično javnost večinskega naroda, naj ne dopusti takšnih načinov izigravanja manjšine. Obenem SSK meni, da je pravica in dolžnost odgovornih dejavnikov matičnega naroda, da se predvsem v duhu osimskih sporazumov zavzamejo za manjšino.

Kaj je globalna zaščita manjšine

V okviru Benečanskih kulturnih dnevo, ki jih prireja Kulturni center »Nediža« in Slovenski raziskovalni inštitut, je v petek, 16. t.m., predaval v Podbonescu ravnatelj SLORI-ja dr. Karel Šiškov. Govoril je o temi: načelo globalnosti v zakonu za zaščito slovenske manjšine in problemi Benečije. Uvodoma je naglasil, da je treba pravilno razumeti sam pojem manjšine, kot izhaja iz mednarodnih dokumentov in teoretskih razprav. Mnogi hočejo na osnovi zmedenih pojmov o manjšini odreči slednji določene pravice. Identifikacija manjšine, je nadaljeval govornik, je odvisna predvsem od političnega stanja ter od volje večine za uresničitev pravic manjšine. Zahteve po identifikaciji pa vsekakor skrivajo diskriminacijske in asimilacijske težnje. Globalnost je treba obravnavati na treh ravneh: na teritorialni, na kulturni in gospodarsko-družbeni ravni.

Proti manjšinskim zahtevam se zdaj opaža nova vrsta odpora. Ko gre za pravice beneških in kanalskih Slovencev, se postavlja vpra-

šanje, ali so to Slovenci. Če priznavajo, da so Slovenci, se določeni krogi sprašujejo, ali so res takšni Slovenci kot tisti na Goriškem in Tržaškem. Dr. Šiškov je opozoril, da nekateri iščejo razlike tudi med tržaškimi in goriškimi Slovenci. Globalnost zaštite pa zahteva, da je treba zajamčiti vsem Slovincem enake pravice neglede na njihovo zgodovinsko preteklost in njihove izkušnje. V nadaljevanju svojih izvajanj je dr. Šiškov opozoril, da se v zadnjem času v določenih krogih postavlja vprašanje preštevanja Slovencev, češ da je to pogoj, da se manjšini priznajo pravice. Takšna zahteva je med drugim v nasprotju s črko in duhom republiške ustave in tudi z mednarodnimi obveznostmi, ki jih je Italija sprejela z osimskimi sporazumi.

—o—

Darovi in prispevki

Ob četrti obletnici smrti brata Dušana Černeta darujeta sestrí Nada in Vera 50 dolarjev za tiskovni sklad Novega lista.

Socialdemokrati za preštevane?

»Tržaški socialdemokrati menijo, da je najpravi način, kako urediti problematiko slovenske manjšine, predvsem ta, da se najprej skrbno preverijo razsežnosti in potrebe manjšine, nato pa je treba te potrebe zaščititi z zakonskimi normami«. Tako se glasi uvod dokumenta, ki so ga v zvezi s pravno zaščito slovenske manjšine soglasno odobrili na seji tržaškega pokrajinskega vodstva socialdemokratske stranke dne 16. t.m. in nato tudi na seji strankega deželne vodstva. Dokument vsebuje devet točk ali bolje devet načel, po katerih naj se izoblikujejo manjšinske zaščitne norme. Zanimiv pa je tudi zadnji odstavek dokumenta, ki pravi takole: »Italijanska socialdemokratska stranka končno meni, da je najboljši način, kako zaščititi pravice slovenske manjšine, ta, da se izdajo pravične zakonske norme, ki naj se ne ozirajo na preteklost in na odgovornosti, za katere je Italija že plačala zelo težek davek tako v političnem kot ozemeljskem pogledu«.

PODELITEV NAGRADE IZ SKLADA DUŠANA ČERNETA

V ponedeljek, 26. t.m., bo ob 20.15 v glavni dvorani Slovenske prosvete v Trstu, Donizettijeva 3, slovesnost ob podelitvi nagrade iz Sklada Dušana Černeta. Letošnji nagrajenec bo pevski zbor »Planinka« iz Ukev v Kanalski dolini.

Nagrade, ki se podeljujejo ob obletnici smrti Dušana Černeta (29. marca 1975), so doslej prejeli list »Dom« iz Beneške Slovenije, tržaška revija »Zaliv« in Goriška Mohorjeva družba.

Uvod dokumenta je vsekakor dvoumen — da ne rečemo še kaj hujšega — ker govori o potrebi, da se preverijo razsežnosti (dimenzije) manjšine, kar je treba po vsej verjetnosti tako tolmačiti, da bi socialdemokratska stranka rada manjšino najprej preštela in ji šele na osnovi izida tega preštevanja priznala takšne

ali drugačne pravice. Gre za stališče, ki ni novo, saj ga v Avstriji zadnja leta vztrajno zagovarja in tudi uresničuje zvezna vlada socialdemokratskega kanclerja Kreiskega.

Se najhujše pa je — kot jasno izhaja iz tiskovnega poročila Slovenske skupnosti, ki ga objavljamo na drugem mestu — da se za preštevane v zadnjem času ogrevajo tudi zastopniki raznih ministrstev v posebni komisiji pri predsedstvu rimske vlade. Ta komisija je bila umeščena že v januarju lanskega leta in bi morala po izjavah ministrskega predsednika An-

dreottija že pripraviti osnutek zaščitnih norm za slovensko manjšino.

Vtis imamo, da je nekdo — očitno ima velik vpliv — tem predstavnikom prišepnil, naj zdaj pridejo na dan z vprašanjem preštevanja, le da se odloži ureditev celotne problematike. Prav gotovo pa ima prav tudi deželno vodstvo Slovenske skupnosti, ko pravi, da je to v tesni zvezi z gonjo proti slovenski manjšini tako v Trstu kot v Vidmu. Očitno je, da se posledice te gonje čutijo tudi v dokumentu socialdemokratske stranke, saj bi se ta dokument v nasprotnem primeru ne mogel zaključiti z izvajanjem, ki nimajo najmanjšega opravka z vprašanjem zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji.

Hud problem za mlade družine

Na Tržaškem je mnogo nerešenih problemov, toda eden najhujših je nedvomno stanovanjski problem. Sicer ni Trst v tem pogledu nobena izjema, kajti stanovanjski problem gnja vi zaradi dosedanje nemarnosti zakonodajavcev, načrtovavcev in bankirjev, pa tudi mnogih drugih odgovornih skupin, vso Italijo. Toda Trst je najbolj prizadet zaradi svoje obmejne lege in zaradi šibkosti mnogih svojih gospodarskih panog. Najbrž nobeno mesto v Italiji nima na razpolago tako malo stavbišč za nove stanovanjske hiše kot Trst, nikjer najbrž ni toliko »vezanih zemljišč«, na katerih ni dovoljeno graditi, in nikjer verjetno delovna sila ni tako draga, kar zadeva gradbeništvo, kot ravno v Trstu. Pa tudi denarni zavodi so v Trstu posebno skopi in nezaupljivi pri dajanju posojil. Ljudje pa se tudi kar bojijo posojil, zaradi previsokih obresti. Vse je ovito v meglo nezaupanja. Veliko krivdo nosi tudi birokracija, ki v vseh pogledih bolj ovira kot pa podpira gradnjo novih hiš oziroma stanovanj, da o pobudah za popravila in modernizacijo starih hiš niti ne govorimo.

Dejansko je danes skoraj že nemogoče priti do stavbišča za novo stanovanjsko hišo. V mestu samem sploh ni, da bi govorili. Pa tudi v bližnji in daljni okolici je vse zasedeno, v ve-

liki meri tudi od špekulantov, ki so pokupili stavbišča, ko so bila še bolj poceni, in jih zdaj držijo zase, morda z namenom, da jih kdaj sami izkoristijo za gradnjo hiše, še večkrat pa zato, ker se je izkazalo, da je neizkoriščeno stavbišče najboljša investicija oziroma hranilnica. Cene stavbišč naravnost drviyo navzgor, mnogo hitreje kot bi v banki ali hranilnici naraščala vsota, ki bi jo dobil lastnik, če bi prodal stavbišče. Mnogo starih hiš pa je sicer zaradi slabega stanja, v katerem se nahajajo, praznih, vendar so lastninske razmere tako zapletene, da jih baje nihče ne more razrešiti. Mnogo hiš v mestni okolici in na Krasu ima tudi po štiri, pet lastnikov, ki so jo podedovali, a če se samo eden upira prodaji hiše, jo je nemogoče prodati. In tako stoji leta in leta, celo desetletja prazna in razpada. To je značilna in nelepna, pohlepna in prepirljivska plat kraškega človeka.

Velike komplekse pa je izločila iz prodaje zakonodaja o varstvu kraške narave ali kaki drugi, celo vojaški oziri. Med drugim ni mogoče razumeti, da je baje blokirana prodaja stavbišč v takojimenovani Istrski vasi pri Opčinah, čeprav bi tam lahko zgradili še na desetine in desetine večjih in manjših stanovanjskih hiš. Vse kaže, da nekdo špekulira na stalno naraščanje zemljiških cen.

Prizadeti so vsi, ki težijo po lastnem stanovanju in ki morda že desetletja hranijo v ta namen. Zlasti pa seveda mladi, mlade družine, bodisi novoporočenci bodisi družine z majhnimi otroki, ki se morajo stiskati v kakih premajhnih, zastarelih ali predragih stanovanjih in ne vidijo pred seboj nobene perspektive, da bi prišli kdaj do lastnega stanovanja. Tudi če hranijo v ta namen, to nič ne izda, kajti cena stavbišč in gradenj naraščajo veliko hitreje kot prihranki.

Prejšnje mestne uprave so bile bolj ali manj brezbrizne za ta problem, a sedanja je, kot je

(Dalje na 7. strani)

Področje za znanstveno raziskovanje

Občinski sveti na Tržaškem in tržaški pokrajinski svet so, ali še bodo, razpravljali o vprašanju lokacije področja za znanstveno raziskovanje. Gre v bistvu za to, da se določi obširno zemljišče — nekateri govorijo celo o 200 ha — na katerem bi zgradili vse tiste objekte, ki so znanstvenikom potrebni za njihove raziskave. Zamisel je prav gotovo zanimiva in tudi hvale vredna, saj je znano, da strokovnjaki oziroma diplomiranci s tržaške in bližnjih univerz v ogromni večini ne najdejo zaposlitve doma in morajo zato v svet »s trebuhom za kruhom«.

V posebnih tržaških razmerah pa se dogaja, da tudi zaradi tega vprašanja grozi neposredna nevarnost slovenski narodnostni skupnosti, ki bi morala za to dejavnost žrtvovati nove površine zemlje. Kot izhaja iz dosedanjih razprav, prihajajo za lokacijo v poštev okolica Ribiškega naselja pri Štivanu, področje Grmada v neposredni bližini Cerovelj in Mavhini.

Devinsko nabrežinski župan Škerk je v torek, 20. t.m., sklical na posvet člane vseh krajevnih svetov, ki je bil v prostorih seslanske turistične ustanove. Po županovem poročilu se

je razvila živahna razprava, iz katere izhaja, da je ogromna večina članov krajevnih svetov odločno proti predlogu, naj se to področje ustanovi na ozemlju devinsko-nabrežinske občine. Številni člani so namreč predvsem izrazili zaskrbljenost zaradi posledic na narodnostno razmerje v občini. Proti lokaciji področja na Krasu se je že izrekel zgoniški občinski svet. Miljska občina ni proti lokaciji področja na zemljišču pri Orehu, medtem ko se tržaški pokrajinski svet zavzema za zemljišče pri Banih in šele podrejeno za zemljišče pri Ribiškem naselju.

V tej zvezi se nam zdi pravilna in umestna pripomba SKGZ, da bi za področje za znanstvene raziskave lahko prišel v poštev predvsem načrt, ki so ga bili izdelali v predvidevanju okrepitve in razširitve tržaške univerze. Tega načrta pa niso izvedli, ker je bila medtem ustanovljena univerza v Vidmu. Zakaj se torej ne upošteva prostor, ki je bil že določen v znanstvene namene? Zakaj določeni krogi in ljudje tako vztrajno nadaljujejo po poti razsipanja z zemljo, z njenim uničevanjem in razlašanjem?

OBVESTILO ZA ROMARSKI IZLET V VERONO NA PRAZNIK 25. APRILA

V soboto, 31. marca, se zaključí vpisovanje za romarski izlet v prenovljeno Marijino svetišče na hribih pri Veroni. Sedaj vpisujejo samo še v knjižarni Fortunato v Trstu in v Marijanišču na Opčinah. Kdor želi, naj se takoj prijavi sedaj v marcu, v aprilu pa samo, če kdo odstopi. Doslej je prijavljenih nad 500 romarjev. Nadaljuje se vpisovanje na skupno tržaško romanje v Rim pod vodstvom škofa — od 3. do 6. septembra.

ZAPISKI v kurzivu

Tudi to je kultura

Ne moremo kar brezbržno mimo govora, ki ga je imel podpredsednik Slovenske prosvetne zveze iz Gorice prof. Milko Rener v soboto, 10. marca, na večeru zborovske revije »Primorska poje« v deželni Avditoriji. Nočemo se postaviti na mesto zagovornika katoliške prosvetne zveze ali polemičnega izzivalca, toda naši bralci vedo, da smo vedno izrazili to, kar smo mislili, kajti kot svobodni in neodvisni ljudje si to upamo. Rekli smo, da ne moremo brezbržno mimo omenjenega govora, ker se nam enostavno ne zdi objektivni, pa če je to podpredsedniku všeč ali ne.

Vtis smo imeli, da je govornik mislil na celotno kulturno, zlasti še zborovsko življenje, ko je zatrdil, da se goriški prostor upravičeno ponaša z bogato zborovsko tradicijo. Iz tega je razvidno, da ni upošteval samo delovanja Slovenske prosvetne zveze, ker bi verjetno bilo kmalu konec vsake tradicije ali ker ta tradicija verjetno ni taka, da bi se nanjo lahko ponašali. To se pravi, da je podpredsednik imel v mislih celotno naše zborovsko ustvarjanje. Če sprejmemo to načelo in mislimo, da je to načelo tudi govornik sam upošteval v svojih izvajanjih, potem se nam zdi skrajno nepošteno, da je izpustil iz seznama važnejših prirediteljstev revijo »Cecilijanko«; če že ne iz obzira do objektivnosti in zgodovinskega podatka, vsaj iz obzira do tistih številnih pevcev, ki so bili prisotni v dvorani in nekateri teh so že dvajseto leto nastopili na Cecilijanki (od leta 1958 vsako leto enkrat). In potem tudi iz obzira do številnih gostov iz Slovenije, ki konec koncev le spoznavajo našo bližnjo preteklost tudi na tem področju.

Omenjeni so bili razni koncerti, pa tekmovanje Seghizzi in »Primorska poje« in stiki z italijansko kulturo. A že ker smo pri tem: se govornik zaveda, da Cecilijanka stopa v enaindvajseto leto in da so vse ostale manifestacije prišle zatem? S tem nočemo reči, da je slovenska dvajsetletna tradicija pevske nastopov sprožila vse ostalo; res pa je, da je »Primorska poje« prav gotovo med zadnjimi. In če že omenjamo Seghizzijevo tekmovanje: do danes so na tem mednarodnem in priznanem tekmovanju nastopili vedno zbori, ki na Goriškem niso vključeni ali vpisani v zvezo, ki ji je profesor, ravnatelj Rener za podpredsednika. Zbora »Bratuž« in »Filej« sta predstavljala do sedaj slovensko zborovsko tradicijo na Goriškem na omenjenem tekmovanju. In če govorimo še o stikih z italijansko kulturo: ali bi jih lahko navedli? Ni slučaj, da je ob nedavnem srečanju na goriški občini nekdo izmed Italijanov izjavil, da so ti stiki zelo redki ali jih sploh ni, ker se slovenska prosveta ni izkazala s povabili italijanskim skupinam. Če mislimo na stike, računamo pač na take, ki so nekaj več kot nastop na raznih »šagrah« ali skoraj ljudsko-kulturnih prireditvah. Če nas spomin ne vara in če se omejimo samo na mesto Gorico, so bili stiki med slovenskim in italijanskim prosvetnim življenjem omejeni na zborovske nastope in tudi pri teh je bil mešani zbor »L. Bratuž« tisti, ki je šel v Gradišče pet pred italijansko publiko in zbor iz Gradišča pred slovensko publiko v Katoliškem domu. Poleg tega začetnega stika, moramo omeniti skupni nastop italijanskih in slovenskih zborov ob prazniku sv. Cecilije; to je tudi že postalo tradicija, ampak do danes nismo še ni-

Odobrena proračuna v Števerjanu in Doberdolu

Za vse uprave je sedaj čas proračuna, ki ni samo navaden finančni akt, ampak v prvi vrsti politični dokument določene vodilne stranke ali koalicije več strank, ki trenutno upravljajo izvoljene upravne organe. Razumljivo je, da je proračun velikega ali srednjega mesta dosti bolj zanimiv, kot pa je proračun manjše občine ali manjše pokrajine. Na Goriškem lahko rečemo, da je največ pričakovanja za proračun prav občine Gorice in ne pokrajine, ki je že tako rešena velikih obveznosti; druge občine so manjše in tudi pozornost do teh je relativna. Nas seveda posebej zanimajo slovenske občine, ki so že opravile svojo dolžnost: o Sovodnjah smo poročali pred časom, danes pa bomo kratko omenili vsebino občinskih proračunov iz Števerjana in Doberdola. S političnega vidika vsi trije proračuni imajo nekaj skupnega: izglasovani so bili z vzdržanim glasom manjšinske liste, ki je v Sovodnjah in Doberdolu SSK, v Števerjanu pa Lista občinske enotnosti.

Občinski svet iz Števerjana se je sestal v četrtek, 8. marca, in razpravljal ter odobril finančni dokument za leto 1979. Za vse proračune velja letos pravilo, da morajo biti izdatki enaki dohodkom, morebitni primanjkljaj pa krije država sama, če občinska uprava poskrbi za vse formalne obveznosti. V Števerjanu se posveča največja pozornost dokončni ureditvi šolskega posloplja, za katero se predvideva še 226 milijonov lir; sledijo razna javna dela, kot na primer ureditev občinske stavbe

ter doma za onemogle, razširitev pokopališč v Števerjanu in na Jazbinah ter še nekatera manjša dela.

Naslednjega dne se je sestal občinski svet v Doberdolu, ki je prav tako odobril občinski proračun za leto 1979. Tu je prišlo sicer do daljšega nastopa svetovalke SSK Marije Ferletič, ki je želela vedeti za posamezne postavke proračuna in ki je omenila nekatera še nerešena vprašanja v doberdolski občini; ker pa je bil proračun sprejemljiv tudi za Slovensko skupnost in sicer zaradi tega ker vsebuje nekatere točke, ki jih je predlagala prav SSK, se je svetovalska skupina SSK ob glasovanju vzdržala. Proračun doberdolske uprave predvideva najvišji strošek za gradnjo nižje srednje šole, in sicer nad 500 milijonov lir, poleg tega pa še ureditev županstva in prvega odseka kanalizacije v Doberdolu. Predvidene so tudi vsote za področja, ki jih vsebuje vsak proračun.

—o—

DRAMSKI ODSEK IZ ŠTANDREŽA

VABI

V nedeljo, 25. marca, bo vsakoletno že tradicionalno srečanje z dramsko družino prosvetnega društva »Štandrež«, ki bo predstavila novo naštudirano delo in sicer komedijo v dveh delih »Cvetje hvaležno odklanjamo« v režiji Emila Aberška. Predstava bo ob 17. uri v prosvetnem domu »A. Gregorčič« v Štandrežu. Toplo vabljeni!

Pokrajinski svet izglasoval proračun

V sredo, 13. marca, je pokrajinski svet v Gorici odobril proračun za leto 1979: zanj so glasovale vse skupine, ki podpirajo enobravni demokristjanski odbor (PRI, PSDI, PSI, PCI), proti pa sta glasovala Marija Ferletič (SSK) in predstavnik MSI. To, da so za proračun glasovale vse omenjene stranke, ni nič čudnega; precej nenavadno pa je vsekakor to, da so proračun vsi kritizirali, potem pa ga vsi odobrili. Če dobro pomislimo, pa tudi to ni

koli slišali na tem koncertu izvajanja kakega zbora, ki bi bil član prosvetne zveze, katere podpredsednik je govoril preteklo soboto pazljivim poslušalcem v goriškem Avditoriju.

In konec koncev kaj pomeni to, da »Primorska poje« posreduje naši publiki na obeh straneh meje vse, kar se dogaja v primorskem prostoru? Upajmo, da Slovenci na Goriškem lahko pokažemo še kaj več kot kak ducat zborov. Marsikomu se bo lahko zdel ta kurziv nepomemben ali izzivalen. Kakorkoli že, želeli bi, da bi take nepopolnosti izginile iz naše srede in da bi se že enkrat našel zgodovinar ali zapisovalec našega kulturnega življenja, ki bi temeljito in stvarno obdelal to našo povojno prosvetno dejavnost. Nekateri govori, ki jih skoraj vsak dan slišimo, so žalitev za vse tiste, ki žrtvujejo večere in noči, da lahko pokažejo pred občinstvom svoj trud; žalitev za vse, ki spoštujejo resnico in verujejo v svojo lastno moč.

GORIŠKO ŠILO

bogvečaj čudno v tej naši »apolitični« areni.

Proračun izkazuje nekaj več kot 22 milijard dohodkov in ravno toliko izdatkov; od teh bodo porabili približno 2 milijardi za javno upravo, po 4 milijarde in še nekaj za šolstvo in socialno skrbstvo, skoraj eno milijardo za ekonomsko področje in za druge manjše posege. Če od omenjene vsote odštejemo približno 10 milijard posebnih postavk, ostane razpoložljivih le 12 milijard in 294 milijonov. V tem pogledu je proračun precej »finančen« in ustreza temu, kar bi bile realne potrebe goriške pokrajine. Ob tem je treba upoštevati politični aspekt tega dokumenta. Kot že rečeno, je bil odobren z določenimi glasovi strank, katerih predstavniki so tri večere izgubili za to, da so si izmenjali nekaj več ali manj pametnih misli, se pred goriško publiko pokazali kot največji demokrati, končno pa soglasno glasovali. Kritiki z njihove strani je bilo kar precej. Komunisti so ocenili dokument kot prehodni, za socialiste ima preveč sledi demokratske politike, za socialdemokrata je kar preveč tekočih stroškov. Povsem zanimiv je bil poseg že znanega načelnika svetovalske skupine DC Agatija, ki si je celo predrznil kritizirati proračun, ki ga je predstavil odbor njegove stranke. Taisti svetovalec pa se je kar razvnel, ko se je dotaknil problema naše narodne skupnosti: govoril je o prizadevanjih goriških demokristjanov za našo zaščito, koliko je že bilo teh prizadevanj, ter o tem, kako bodo skušali ustreči zahtevam našega šolstva. Če bi moralo veljati vse, kar so že na goriški provinci rekli

(Dalje na 7. strani)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

SSG gostuje v Ljubljani

Ansambel Stalnega slovenskega gledališča v Trstu se mudi do četrtega aprila na gostovanju po Sloveniji. Po obisku v Idriji in v Cerknem gostuje v teh dneh v Ljubljani. V okviru abonmajskih predstav Drame slovenskega narodnega gledališča ponavljajo Tržačani na odru osrednje slovenske gledališke hiše Fojevo komedijo »Sedma: kradi malo manj«. Na malem odru bodo predstavili »Vrtinec«. Med gostovanjem v Ljubljani bodo nastopili tudi v Mestnem gledališču z »Nergačem« ob enem pa bodo po delovnih kolektivih igrali zadnjo premiero tržaškega malega odra in sicer Ruzzantejeve »Pomjenke«. Napovedani so tudi nastopi v Mladinskem gledališču s »Plešočim osličkom« in morda z novo predstavo Andersenove »Snežne kraljice« v Kušutovi priredbi.

Z dosedanjimi predstavami »Lede«, »Nergača« in »Matere korajže« je Stalno slovensko gledališče želo v letošnji sezoni znaten uspeh. Omeniti moramo še »Plešočega oslička« in pa novo mini-postavitve »Snežne kraljice«, ki je pripravljena predvsem za nastope po šolah in vrtcih in končno Ruzzantejeve »Pomjenke« ki bodo obšli podeželske dvorane. Premiera je bila 15.3. v Ricmanjih.

Pretekli teden je gostovala v okviru abonmaja zagrebska Komedija z Goslačem na strehi in žela pri našem občinstvu kot vedno topel sprejem in uspeh.

Do konca sezone sta predvideni še dve premieri. Ansambel že pripravlja Ivana Vasiljeviča v sedibauerjevi režiji. Vaje potekajo v dopoldanskih urah med gostovanjem v Ljubljani. Premiera bo v Kulturnem domu v začetku maja. Prve dni aprila pa bo gostovalo v Trstu Mestno gledališče ljubljansko s Kraljem na Betajnovi. Kot je razvidno z okvirnega koledarja bi lahko bila sklepna premiera, Ojarkovo »Neurje« le proti koncu maja ali celo na začetku junija torej prav na izteku sezone, kar pa bi bilo omejitveno število ponovitev.

Ob koncu tega krajšega pregleda, naj omenimo, da igra naše gledališče v ljubljanski Drami, medtem ko so igralci osrednjega slovenskega gledališča na gostovanju v Moskvi. Ob koncu aprila bo moskovsko gledališče Majakovskega vrnilo obisk z nastopom v Ljubljani.

Poudariti moramo še, da je finančni položaj Stalnega slovenskega gledališča še vedno izredno

kritičen, ker se ni prišlo do uresničitve obljubljenih zakonov za premostitev dosedanjega deficita, kar v dobršni meri odvisi od zamud pri državnih prispevkih in vzporedne zadolžitve pri bančnih zavodih, ki so posredovali predujme, poleg tega ni še ustreznega zakona za zagotovitev rednih prispevkov. Položaj je v večji meri skupen tudi za vsa ostala stalna gledališča in operne hiše v državi. Dolgotrajna vladna kriza in morebitne predčasne volitve bodo še bolj zakasnila rešitev perečih gledaliških problemov. Če ostala gledališča, kljub ogromnim deficitom, lahko še kako premostijo hude težave, bi pa položaj za naše gledališče, tudi ob

JALTA, JALTA!

Pretekli teden se je zaključilo gostovanje sloviatega zagrebskega gledališča »Komedija« v Gorici in Trstu z »Goslačem na strehi«. »Goslača« so predstavili v okviru rednega abonmaja Stalnega slovenskega gledališča. Predstava se je uokvirila v sicer kvalitetno, a redno gostovanje, ki je, kot vedno, želo velik uspeh in topel sprejem.

Nekaj dni pred tem pa se je v tržaškem gledališču Rossetti zaključilo gostovanje iste »Komedije«, ki je vsekakor presegala običajne gledališke dogodke ter bi bilo moralo odjekniti na vsedržavni, če že na mednarodni ravni. Zagrebčani so izvedli podvig, katerega lahko uresniči res samo ansambel vrhunske kvalitete, lahko celo rečemo edinstvenega značaja. V dogovoru z upravo Teatra Stabile so glasbeno komedijo *Jalta, Jalta!*, izvedli v italijanščini. Krajevna kritika in občinstvo sta navdušeno ocenila predstavo.

Vemo, da so razmere v upravnem svetu Teatra Stabile vseprej kot urejene. Starim sporom so se pridružili novi, ki so nastali ob spremembi političnega položaja v Trstu. Upravni organi pa morajo sprejete obveznosti izpolnjevati z največjo zavzetostjo in marljivostjo. Zdi se nam, da morda ob gostovanju Zagrebčanov do tega ni prišlo. Teatro Stabile je sklical tiskovno konferenco za predstavitve Jalte tik pred začetkom gostovanja. Pred tem ni bilo obsežnejše propagandne akcije ne na krajevni kot tudi ne na vsedržavni ravni. Ravnatelj

spremembi krajevnega političnega položaja, lahko postal usoden. Zdi se, da bo morala vsa slovenska javnost v najkrajšem času zopet pokazati aktivno zavzetost v obrambo nadaljnjega obstoja osrednje kulturne ustanove slovenske narodnostne skupnosti, kot jo je že dokazala med predlansko krizo.

—o—

SLOVENSKI KLUB v Trstu
Ulica sv. Frančiška 20/II

priredi v torek, 27. marca ob 20.30 večer na temo:

ŠPORT PRI NAS

Pogovor o političnih, družbenih in narodnostnih vezeh našega športa ter o drugih njegovih problemih bodo uvedli športni delavci s svojimi stališči. Debato bo vodil **Suadam Kapič**.

Posebej vabljeni športniki in športni strokovni delavci.

(Dalje na 7. strani)

—o—

Pisma uredništvu:

BESEDA, DVE O NEKEM PLAKATU — Odgovor

Vendar se je našel neznani »Tržačan«, ki se pritožuje, ker da ni na cerkvenem plakatu za škofijsko romanje v Rim niti z besedico omenjeno vabilo tudi za Slovence. Daje nam vsem koristno lekcijo, da je sedanji rumeno-črni cerkveni plakat, kakor je sestavljen, dober tudi za Padovo in Genovo, kjer ni Slovencev. Odgovarjamo:

V skupnem škofijskem odboru za Rim sta dva naša predstavnika. Gotovo ne more biti »Tržačanov«, nekoliko polemichen zapis v kurzivu, prilika, da objavimo tukaj prvič njihova imena. Rečemo le: na dveh sejah sta naredila in dosegla, kar sta mogla. Ko bo v Trstu na podobnih plakatih za skupne nastope najprej zginila beseda »nazionale«, potem enkrat še lahko pričakujemo omembo Slovencev. Vsakdo se lahko prepriča, da omenjene besede v navednicah ni na plakatu, čeprav je prvotno bila. Kdor razume, naj razume. V takem vzdušju našima zastopnikoma še na misel ni prišlo, da bi predlagala na istem plakatu posebno vabilo Slovincem.

Dalje »Tržačan« omenja, da je sedaj po škofijskem zborovanju v Trstu vse vedno bolj tiho. To je res in to je dobro znamenje, ker splošno vemo, da je bil že v januarju imenovan posebni škofijski odbor, v katerem je kar pet naših zastopnikov, dva duhovnika in trije laiki. Ta skupni odbor se sedaj pogosto zbira in pripravlja izvedbo številnih predlogov škofijskega zborovanja v decembru. Gotovo nas bodo naši predstavniki o svojem delu občasno obveščali, sedaj pa pustimo, da delajo v miru, ker vsako resno delo potrebuje čas in mir. Prav tako naj storita svojo dolžnost naša predstavnika v skupnem odboru za Rim. Vsi pa želimo, da bi se prvega skupnega romanja v Rim udeležilo lepo in tudi številčno močno predstavništvo naše cerkvene skupnosti. Tržaško romanje v Rim v septembru ni navadno romanje kot jih imamo večkrat, to je prvo skupno potovanje Tržačanov z novim škofom pred novega papeža — po velikem in zgodovinskem škofijskem zborovanju.

Toliko in tako odgovarja Tržačanu — po načelu »milo za drago« — tudi **TRŽAČAN**

»Osemdesetletnica kiparja Goršeta«

Ta naslov ima 28 strani obsegajoča knjižica, ki je pred kratkim bila v prodaji tudi v goriški knjigarni. Gre za dogodek, ki je za nami, saj je France Gorše praznoval svojo osemdesetletnico rojstva že lansko leto in zato ni naš namen, da bi na tem mestu kakorkoli obujali spomin na ta praznik. Nekaj drugega nas nagiba k sestavljanju teh vrstic.

Menimo, da je France Gorše eden izmed največjih slovenskih kiparjev; če nam je dovoljeno, bi ga označili za slovenskega Mestroviča. In ta velikan je slovenski mladini v slovenskih šolah nepoznan, le redki so, ki ga deloma poznajo. Ta kratka, a elegantna brošura bo dala marsikomu možnost, da se bo vsaj približal temu slovenskemu umetniku; s tem orisom Goršetovega življenja in dela se bomo verjetno zavedali, koliko smo bili prikrajšani.

Poleg tega, kar bi lahko označili za potrebo kulturnega človeka in tudi naših vzgojite-

ljev, nam je v čast, da Goršeta vsaj delno lahko smatramo za svojega, bodisi zaradi njegovega bivanja v Gorici, bodisi zaradi ovrednotenih sledi, ki jih je pustil v našem mestu. Ta vez, ki se ni nikoli pretrgala, pa se je javno in otipljivo javila ob njegovi osemdesetletnici in je prisotna tudi v tej knjižici. Nadvse pomembno se nam zdi, da je na Goršetovem prazniku v Svečah na Koroškem nastopil goriški moški zbor »M. Filej« in da je v brošuri natisnjen pozdrav Goriške, ki ga je umetniku poklonila prof. Verena Korsič. To ni navaden, konvencionalen poklon, ampak izvrstno zgrajen in prefinjeno izoblikovan govor, ki dokazuje zrel dostop goriške mlade profesorice zgodovine umetnosti, obenem pa veličino zamejskega kiparja; zdi se nam, da se tu konkretno spajajo tri kategorije — kiparstvo, kritika, zborovsko petje — ki označujejo našo skupno usodo, hkrati pa radost nepretrgane navezanosti.

Iz Goriške

PRISOTNOST GORICE NA SEJMU ALPE-ADRIA

Začenjajo se opaziti prvi rezultati uradnega srečanja ljubljanskega predsednika občinske skupščine pri goriškem županu in občinskih odbornikih preteklega decembra. Ob tisti priložnosti je bilo sprejeto načelno stališče, naj obe mesti v prihodnosti težita za čim večjim sodelovanjem in ustvarjanjem boljših pogojev za medsebojno poznavanje. Izhajajoč iz teh sprejetih obljub, je goriška občinska uprava z veseljem pristala na vabilo organizatorjev znane sejma Alpe-Adria, ki bo v prvem tednu aprila. Goriško mesto bodo zastopali številni trgovci, poleg tega pa bodo v imenu našega mesta nastopili na raznih manifestacijah folklorne skupina »Danzerini di Lucinico« iz Ločnika in mešani zbor »Ars musica« iz Gorice, ki bosta gotovo znala ustvariti pravo prijateljsko vzdušje med tu živječima narodoma. Istočasno potekajo priprave še za druge medsebojne pobude, ki bodo nedvomno pripomogle k utrditvi vezi med Ljubljano in Gorico.

NOV SEDEŽ KMEČKE BANKE

Pred kratkim so se začela dela za obnovo starega poslopja na korzu Verdi, kjer bo novi sedež slovenskega bančnega zavoda Kmečke banke. Ta banka, ki je že večkrat menjala svoj sedež in ki ne pretrgoma že 70 let posluje v Gorici, se bo preselila v samo središče mesta, in sicer v prostore, kjer je bila pred časom trgovina igrač Zakrajšek (Zacarelli) tik lekarne nasproti ljudskemu vrtu. Preselitev v ta del mesta pomeni priznanje za banko in vzpodbudo za njeno nadaljnje delovanje, obenem pa tudi priznanje za celotno našo narodno skupnost. Če bodo dela potekala normalno, bo lahko prišlo do odprtja novega sedeža že konec leta.

POKRAJINSKI SVET IZGLASOVAL PRORAČUN

(Nadaljevanje s 5 strani)

glede rešitve naših vprašanj, bi bili zares hiperzaščiteni, kot pravijo nekateri. Za zdaj je res samo to, da so prepovedali rabo slovenskega jezika in ustanovili nekaj komisij, ki bodo že nekaj izvajale.

Zabavno pa je bilo ob zaključku, ko je pokrajinski tajnik DC, ki je istočasno tudi svetovalec, povabil Slovensko skupnost, naj pristopi k programski večini; isto je storil tudi predsednik pokrajine. Kaj naj si volivec misli!

A. V.

HUD PROBLEM ZA MLADE DRUŽINE (Nadaljevanje s 4. strani)

videti, prav tako brezbrizna, če ne še bolj, od prejšnjih, kljub lepim parolam, s katerimi se je priklopala na oblast. Mnogih ljudi pa se polasča obup. Je res Trst tudi v tem pogledu prekleto mesto? Zato se ni čuditi, če mladi bežijo iz njega.

JALTA, JALTA!

(Nadaljevanje s 6. strani)

vse, kar bi ugledni gledališčnik, kot je ravnatelj Teatra Stabile, lahko opravil ob takem edinstvenem dogodku za njegovo valorizacijo na vsedrjavni ravni. Osupnili pa smo, ko je bila odpovedana edina napovedana predstava Jalte izven Trsta, in sicer v Gorici. Zagrebčani pa so dan po predvideni predstavi gostovali z »Goslačem« v goriškem Verdiju. Kako pa je z deželnim značajem Teatra Stabile? Ali res ni bilo posluha niti v Vidmu?

SMUŠKI LETI V PLANICI

»Moj Bog, kako je to visoko!«

V nedeljo se je v Planici končalo 5. svetovno prvenstvo v smuških letih. Po daljšem presledku je tako »Snežena kraljica« pod Poncami, kot jo proglašajo priložnostna skladba ansambla Avsenik, spet zaživela svoj veliki dan. Da ta dan ni bil tako velik kot v pričakovanju organizatorjev in slovenske športne javnosti, je morda treba v veliki meri pripisati ogromni »previdnosti« žirije, ki je budno pazila ... da bi v Planici ne postavili novega svetovnega rekorda v smuških letih. Nova velikanka v Planici je bila namreč po priporočilih mednarodne zveze FIS temeljito predelana. Zmanjšali so naklon doleta, saj je pri prejšnjem obstajala teoretična nevarnost, da bi skakalec letel vzporedno z doskočiščem. Vendar pa je to samo najbolj opazna od sprememb. Vzporedno z njo je prišlo še do vrste izboljšav, tako da je sedaj po mnenju skakalcev planiška velikanka ena najbolj »prijetnih« na svetu in je na njej baje »užitek« skakati.

In dejansko je bil občutek novega svetovnega rekorda stalno v zraku. Zgodilo pa se je, da so ga lahko naskakovali samo predskakalci, to je skakalci, ki se iz tega ali onega razloga niso mogli uvrstiti med temovalce (za vsako državo so smeli namreč nastopati po največ štirje predstavniki), a jim žilica ni dala, da se ne bi uvrstili med lovce na daljave.

Gre za izredno pogumne fante, saj je njihova naloga predvsem ta, da velikanko vsestransko poskušajo, preden se začne pravo tek-

movanje. Da je to nevaren posel, najbolje kaže Mlakarjev primer, ki se je zaradi slabo pripravljenega doleta precej hudo poškodoval. Po njegovem padcu so seveda skakalnico bolje pripravili in tekmovalce se je nato odvijalo brez najmanjše nezgode.

Vprašanje pa je, koliko njegov let ni vplival na konservativne odločitve žirije. Kakor hitro se je namreč kdo od skakalcev tudi samo približal kritični hitrosti na skakalniški mizi, so že sodniki odredili, da premaknejo nalet niže in tako skrajšajo daljino skokov. Publikacija je seveda to osporavala z glasnim žvižganjem, saj so rezultati jasno pokazali, da bi morda že pol metra naleta višje lahko privedlo do novega svetovnega rekorda.

Vendar pa mednarodna smučarska zveza rekordov ne priznava. Zato je tudi razumljivo, da se pri svojih odločitvah prej kot za rekorde zavzema predvsem za varnost tekmovalcev. Kar je seveda pri taki skakalnici velikanki, kot je Planica, glavno. Ne smemo namreč pozabiti, da se je celo mladi vzhodnonemški skakalec Andreas Hille, ki si je osvojil prvo mesto v Oberstdorfu (naj mimogrede povejmo, da je prav v Planici slavil svoj 24. rojstni dan), prvi dan s spoštljivostjo in začudenjem oziral v globino z vrha naleta planiške letalnice, zmajeval z glavo in pri sebi ponavljal: »Moj Bog, kako je to visoko!«

M. S.

DOLINA POD ORTLESOM

Zahodni del doline Vinschgau (Val Venosta), ki vodi od Merana proti Avstriji in Švici, pri nas ni širše znan. Za kraj, kot je 2.757 metrov visoki prelaz Stelvio, smo sicer zvedeli že v šoli, kmalu pa verjetno pozabili. Spomin smo si — vsaj nekateri — znova osvežili po zaslugi kolesarstva, točneje, ko so bile na sporedu dolomitske etape krožne dirke po Italiji. Za širšo popularizacijo teh krajev pa je seveda poskrbel Gustav Thoeni, v Italiji najboljši smučar vseh časov.

Kljub vsej tej reklami pa je dolina Sulden, ki se odpira nekaj kilometrov pod Trafoiem ob vznožju impozantnih vršacev, kot so 3.900 metrov visoki Ortles, 3.850 m Königspitze pa še 3.750 m visoki Cevedale in le nekaj metrov nižji Zebrù, ostala še precej časa nepoznana širokemu krogu turistov. Mnogi ljubitelji gora pa tudi smučarji so celo egoistično upali, da dolinice množični turizem ne bo odkril in da bo torej ostala nedotaknjena. Povsem pravilno pa je pri domačinih prevladalo vmesno stališče, tako da je v dolini, ki skupno šteje 500 prebivalcev, v zimskih mesecih do 2 tisoč smučarjev, zmogljivosti vlečnic in sedežnic pa so tolike, da bi lahko sprejele dvakratno število smučarjev. Problemov s snegom tu praktično ni od novembra do polovice maja, saj je vasica v nadmorski višini 1.900 metrov, žičnice in vlečnice pa nas popeljejo preko 3 tisoč metrov na ledenike in večni sneg. Dobro teptanih smučišč — dobrih 30 km prog — nikakor ne manjka in to v sami neposredni bližini hotelov, tako da avtomobila med zimovanjem v Suldnu sploh ni treba prižigati.

In vendar vse kaže, da se bo tudi Sulden v kratkem spremenil in se širše odprl turizmu.

To pa zahtevajo sami smučarji - tekmovalci. Novembra lani je na suldenskih smučiščih opravil zadnje treninge švedski as Stenmark, ki nikakor ni mogel prehiteti kraja in organizacije. Bolje kot v bližnji Val Senales — je dejal Stenmark — kjer je moč na ledenikih smučati tudi sredi avgusta. Nekaj dni za njim so se pojavili v Suldnu predstavniki Mednarodne smučarske zveze, da bi pregledali, kakšne so možnosti za organizacijo velikih mednarodnih prirediteljev. Skupno z domačini so tudi izbrali prog, ki jo bo seveda treba še pripraviti, posekati nekaj dreves na strmini, ki se spušča od ledenika Rosim v dolino. Lahko torej pričakujemo, da se bo znanim krajem tekem za svetovni pokal v alpskem smučanju, kot so Morzine, Kitzbuehl, Garmisch, dolina Gröden in Kranjska gora, pridružil tudi Sulden. Nekateri celo napovedujejo, da bo Sulden v kratkem zamenjal Morzine, ki je tradicionalno zimsko športno središče, kjer se pričenjajo tekme za svetovni pokal.

Za smučarske usluge je že zdaj dobro poskrbljeno, saj že samo dejstvo, da so vodstvo upravljanja žičnic in vlečnih poverili bivšemu trenerju druge italijanske moške reprezentance Thomaju, je zadostno jamstvo.

Hotelske usluge so na višini najbolj renomiranih smučarskih središč, cene pa so — vsaj zaenkrat — dokaj nižje kot drugod na Južnem Tirolskem.

Turistična sezona v Suldnu se praktično nikdar ne konča — premor je le od sredine maja do zadnjega tedna v juniju. Kajti dolinica ni zgolj prijetna in vabljiva pozimi za smuko, pač pa tudi poleti za sprehode in ture po gorah.

S. R.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 43 OOOOO

Kamorkoli je Edevart prišel, povsod je našel isto potrnost. Celo otroci, ki so se obešali nanj, so bili bolj tihi, še deček Romeo, čeprav je bil zdaj rešen učitelja in mu ni bilo treba delati nalog. Edevart je šel v štacuno. »Prišel si z novim blagom,« so mu rekli. Bila je vzpodbuda za fante, čeprav so bile tudi njim plače znižane. »To bo vesele, polniti spet predale in police,« so rekli, toda prvi pomočnik Lorensen, ki je gledal dalje v bodočnost, je samo majal z glavo, tudi on je začel misliti na Ameriko, kaj pa mu je preostalo drugega? Edevart mu je svetoval, naj si rajši poišče tukaj doma kak majhen kraj in začne trgovati na svojo roko, oni pa je to zavrnil, češ da nima zadosti gotovega denarja, za to je treba gotovega denarja!

Bilo je, kakor da so se vsi ljudje navedli velikih razmer in se niso mogli sprijazniti z omejitvijo v plačah in življenju. Lotevala se jih je brezupna nezadovoljnost, vrag naj bi živel ob manjši plači — kaj ni še Amerika na svetu? Vse je bilo za ljudi prevrnjeno in nejasno, dobro so služili, niso hoteli služiti manj, zakaj ne bi dobri časi trajali dalje? Zidanje nabrežja jih pač ne bo vseh osiromašilo? Lorensen, prvi pomočnik v štacuni, je to izrazil takole: »Tako se odpravimo iz te dežele, saj ni nič več z njo. Nemir nas je prijel, in vdali smo se mu, vsi skupaj pristanemo v Ameriki, ti sam prideš za nami!« je rekel Edevartu.

Ne. To je pa zadnje, na kar bi Edevart mislil. Nikoli.

»Kaj pa boš?« je vprašal prvi pomočnik. »Mar kaniš še eno zimo z jahto na Lofote? Mogoče, da to gre. Če ne bo dotlej jahta prodana kakor vse ostalo — samo nikomur niti besedice!«

Prvi pomočnik Lorensen bi bil utegnil imeti prav, poznal je trgovino in je mogel marsikaj sklepati, vsekakor pa ni poznal Edevarta. Amerika? Radovoljno nikoli. Nikdar ni mislil na to, noče misliti na to.

Naslednje jutro se je poslovil od svoje posadke. Ezra ni bil več tako podjeten, ko je iztegnil svojo malo, trdo roko, ni mogel reči pošteno »zbogom!«, ker so se mu ustnice tako tresle, da je bilo kar sramota. »Hm, tako strašno me tišči čevelj!« je rekel in se sklonil. Pa saj je dobil lepo plačo in je imel dosti denarja v žepu, to ga je kmalu potolažilo. »Srečno pot domov!« mu je želel Edevart in dodal: »Nemara ne bo tako dolgo, pa pridem za teboj!«

Edevart je šel v pisarno s svojim obračunom in s svojo malo blagajno, o, tako majhno blagajno! Kako bi bila mogla biti večja? Plačal je ribe na Lofotih in delavce doma v zalivu, zraven živeža, mezde in posebni stroški za vlačenje ladje iz zaliva in za nekaj vrvi v Trondhjemu. Vrh tega še nekaj bolj privatnih vsot, ki so bile res da porazdeljene na različne postavke po vsej knjigi, ki so pa le obremenjevale račun. Kako bi bila mogla biti potemtakem blagajna večja?

Knoffu je preletelo obraz lahno nestrpnost, ko je Edevart potrkal in vstopil. Saj lahko da je bilo to njegovo običajno sprenevedanje: da je zaposlen in prav zdaj nima časa za malenkosti. Lahko tudi, da je

slutil neprijeten obračun in lahko blagajno.

»Morda naj pridem rajši pozneje« je vprašal Edevart.

»Ne. Ampak račune naj pregleda pozneje moj pisarniški ravnatelj. Ti mi lahko oddaš blagajno. To je blagajna?« in pogledal je od tistih nekoliko bankovcev in srebrnega denarja na Edevarta.

»To je blagajna. To je, kar je ostalo.«

»Od vsega denarja? Od tistega, ki si ga dobil od Norema za nakup rib, in od tisočaka, ki sem ti ga poslal pozneje za sušenje?«

Edevart se je bil naučil izvijati, naučil od mnogih ljudi, od Avgusta, od starega Papsta, od ladjarja Norema, od vsega sveta, rekel je užaljeno: »To je vse, kar je še ostalo, lahko pogledate v knjige.«

Knoff je nekaj časa molčal, listal je po knjigi, listal naprej in nazaj, se ustavil pri zadnji postavki in vprašal: »Potemtakem je vsaj plačana vsa mezda?«

Edevart: »Da, vsa mezda. Do moje.«

»Svoje mezde nisi vračunal?«

»Kako sem pa mogel? Saj nisem vedel, kaj mi hočete dati.«

»Kaj ti hočem dati? O tem sva se vendar dogovorila: navadno mezdo, kakor drugi posadki, sem rekel.«

»Da, ampak to je bilo, še preden sem bil postavljen za ladjarja.«

»Za ladjarja!« je rekel Knoff in pomilovalno majal z glavo.

To je Edevarta poparilo, vendar je rekel še: »Vsekakor pa sem imel odgovornost.«

»Saj, saj,« je odgovoril Knoff prizanesljivo, »to lahko rečemo. Sicer sem pa menda le jaz tisti, ki sem imel odgovornost.«

»In tudi po sreči nam je šlo,« je zamrmral Edevart.

Knoff je molčal.

Edevart je nenadoma vprašal: »Koliko dajete Noremu?«

»Ladjarju Noremu na galeasi? Zakaj vprašuješ to? Pri njem je to nekaj čisto drugega. On je služil pri meni od malega do velikega in je dobival polagoma več.«

»Da, da,« je rekel Edevart in pokimal s stisnjenimi ustnicami.

Knoff kratko: »Ne, tako ostane, kakor sva se dogovorila: običajno mezdo. Torej imaš šest mesecev na dobrem, začetek sedmega. Potem pa je še mreža!«

Edevart trpko zaradi šefove ukane: »Bila je stara mreža za slanike, ali hočete zanjo kaj?«

»Rekel bom ravnatelju pisarne, naj pogleda, kaj me je stala, ceno izveš pozneje. Stara mreža za slanike? Ali ni bila to mreža, s katero so zajeli na severu vlak, kakor sem čital v časopisih?«

»Pa četudi?« je rekel Edevart. »Zame ni bila mreža, ki bi bila besede vredna, poudaril sem jo.«

Knoff je listal po knjigi in rekel: »Opazil sem, da jahta ni bila prepleškana?«

»Nisem je imel kedaj pleskati.«

»Vidim pa tukaj v knjigi, da vodiš za vse poletje mezdo za dva moža. Kaj pa sta delala tadv moža, če nista imela kedaj ladjo ostrgati in prepleškati?«

Edevart je nekaj časa molčal. Da, tu je bila ena najšibkejših točk v obračunu, tega si ni tajil. Poleti sploh ni imel dveh mož, bil je sam samcat na jahti do zadnjega meseca, ko si je vzel na ladjo Ezro, da mu je kuhal. Računal pa je polno poletno mezdo za dva moža in spravil denar v svoj žep. Edevart je često premišljal o tem svojem koraku: ali je to res tako hudo? Gotovo je počel že hujše reči! Ali ni živel vse poletje na jahti ob mrzli hrani in kavi, samo da je prihranil kuharjevo mezdo za svoj žep? Kar pa se tiče drugega moža, so imele vse ribiške ladje na severu poleg ladjarja še po enega moža na palubi. Da je Edevart sam zmagoval, je bila vendar njegova zasluga. Edina neprijetnost pri tem je bila ta malenkost, da je zamudil dati jahto ostrgati in prepleškati, neumnost, pravi nič. Mar se ni jahta »Hermina« spustila na pot proti jugu celó tri tedne prej kot druge ribiške ladje in s tem prihranila mnogo denarja?

»Stvar je taka,« je rekel Edevart, »da sem enega moža moral imeti na ladji — ali bi bili hoteli, da ne bi bil imel kaj v usta dejati? Kuhal je in čistil in prevzemal izmenoma stražo, kakor je na ladji navada. Drugi mož je imel silnega dela na eni strani sušila, kadar sem bil jaz sam na drugi strani. Robotala sva in garala, pri nas tam gori na severu je bilo dobiti le malo ali nič moških rok, na klečeh same ženske in otroci, tako da sva morala opravljati vse mogoče; nato je prišla nekaj dni izredno močna plima in oseka, voda je narasla prav do rib in jih je hotela odnesti — kaj neki mislite, kako bi bil mogel sam vsemu kaj, tega si nisem zaupal.«

Knoff je samo sedel in molčal. Edevartu se je sprožilo in nadaljeval je: »Ali, ker pri-govarjate, da ni jahta ostrgana in prepleškana, lahko odtegnem mezdo za pol meseca, če mislite. In če se vam mimo tega zdi, da nisem to poletje na svetu nič naredil, storite z menoj, kar vas je volja.«

Nekdo je prinesel brzojavko. Knoff jo je odprl in poskočil s stola. To je bilo resno poročilo, to je nekaj zaleglo: galeasa se je potopila ...

Edevart je pozneje pomislil, da ni nič tako hudega, da ne bi bilo za nekaj dobro. Kaj je videl šefu na obrazu v tistem veliki trenutku, ko je čital brzojavko o potopu ladje? Šef je nekajkrat bruhnil: češ, to je nesreča, ladja in tovor potopljen, kar na lepem, propast; toda obraz ni kazal žalosti, nasprotno. In česar Knoff sicer ni nikoli storil, spustil se je z Edevartom v pomenek: »Ali razumeš, da je zajadral z galeaso v pogubo?« je vprašal. »Razbila se je in utopila. Stara se Norem, stara, ne čudim se, če ga presodiš za bebca, hahaha, star, pošten mož, seveda, ali pravi tepec. Jeli da? In jaz, ki sem mislil galeaso k letu poslati naravnost na Baltsko morje, toliko je težav s temi prekupčevalci v Trondhjemu, moraš se jim smejeti. Zdej je konec, potopljena! Kje je bilo? Malce na sever od svetilnika pri Villi, piše tukaj. No, še Bog, da se je rešila posadka. Tako nima stari Norem vsaj človeškega življenja na vesti. Kaj sem hotel reči: vzemi si enega moža in očedi jahto. Nočem, da bi stala tako grda ob novem nabrežju. Še misliti ni.«

(dalje)